

Favoritfilm

Flammer over Mohawk

Ebbe Villadsen analyserer John Fords smukke
revolutionsfilm »Drums Along the Mohawk«, et ofte overset
værk i Fords produktion

Årgang 1939 var en fornem Hollywood-årgang. Ernst Lubitsch lavede »Ninotchka«, Frank Capra lavede »Mr. Smith kommer til Washington«, William Wyler lavede »Stormfulde Højder«, Howard Hawks lavede »Kun engle har vinger«, Raoul Walsh lavede »The Roaring Twenties« og lidt for mange lavede »Borte med blæsten«. Endelig instruerede John Ford dette år hele tre film, »Diligencen«, »Young Mr. Lincoln« og »Flammer over Mohawk«. Der hersker almindelig enighed om »Diligencen«s centrale placering i filmhistorien. Også »Young Mr. Lincoln« anser de fleste for en betydelig film, men »Flammer over Mohawk« synes slet ikke at have haft filmskribenternes interesse. I Peter Bogdanovichs interviewbog (»John Ford« 1967), der vist ikke er så banebrydende, som nogle har ment, indskrænker en omtale af filmen sig til nogle tekniske bemærkninger om farvefilm kontra sort-hvid. »Flammer over Mohawk« var Fords første farvefilm. I nyere monografier om instruktøren bliver den gerne kun nævnt i forbigående og endda ret negativt. Det gælder John Baxters »The Cinema of John Ford« (1971), Joseph McBride og Michael Wilmingtons »John Ford« (1974) og Andrew Sarris' »The John Ford Movie Mystery« (1976). Kun J.A. Place giver filmen et selvstændigt kapitel i sin fortræffelige »The Western Films of John Ford« fra 1974. (Jeg henviser til Niels Jensens præsentation af de nævnte bøger og deres teser i Kosmorama 132).

»Flammer over Mohawk« kan nok fortjene en del opmærksomhed inden for Fords samlede produktion. Aldrig før eller siden har den gamle mester nemlig fremlagt den amerikanske myte i så fuldstændig ren og gennemført en form som her. Nedslidningen af sproget har medført, at ordet myte i dag er kommet til at betyde »fejlagtig påstand« eller »løst rygte«. En myte er noget ganske andet. Det er en betydningsbærende fortælling, og den er netop altid sand, idet man naturligvis ikke må forveksle sandhed med virkelighed.

I sine betydeligste film har John Ford som bekendt gang på gang taget mytens væsen op til diskussion. Er grundsynet på kulturen og de deraf følgende konklusioner de samme, så er der dog en lang vej fra »Flammer over Mohawk« til »Manden, der skød Liberty Valance«. »Flammer over Mohawk« er nemlig interessant ved nærmest at være myte i sig selv. Det er ikke en film, der diskuterer, det er snarere en film, der vil forkynde. Jeg understreger, at det at forkynde er noget ganske andet end at prædike! Men det er naturligvis ikke derfor, den hører til mine favoritfilm. Jeg tror heller ikke, det er Fords bedste film, femseks andre trænger sig let på, men jeg synes ubetinget, det er hans smukkeste!

Ved sin udsendelse var filmen den hidtil længste farvefilm, der var produceret i Hollywood, og endnu i dag må man beundre de varme, mættede farver. Filmen er ikke »naivt farvestrålende«, som Sadoul siger i sin skolemesteragtige filmhistorie, farveteknikken modsvarer nøje historiens idé. Fotograferne Ray Rennahan og Bert Glennon har gjort et eminent stykke arbejde, deres flotte billedkompositioner kan i sjældnen grad forene det enkle med det storslåede. Men frem for alt har Ford befolket billederne med levende,

ægte mennesker. Han magter at kommunikere en myte i folkekomediens form. Intet bliver svulstigt, som når Cecil B. de Mille skal fortælle en tilsvarende historie. »Flammer over Mohawk« er underholdende i dette ords bedste betydning, en nydelse fra første til sidste billede.

HISTORIEN

Lamar Trotti og Sonya Levien baserer deres manuskript til »Drums Along the Mohawk« på en roman med samme titel af den i Danmark helt ukendte Walter D. Edmonds. Det er en litterært anerkendt bog, der var kommet i 1936 og blevet meget populær. Med historisk akkuratse skildrer den de kampe, der under den amerikanske uafhængighedskrig voldsomt hærgede Mohawk Valley. Det spillede her en vigtig rolle, at Mohawk-indianerne, irokeserforbundets østligste gren, var englændernes allierede. Englænderne havde fortalt indianerne, at de ville miste deres land, hvis de amerikanske kolonier blev selvstændige. Det var som bekendt i smuk overensstemmelse med sandheden.

Filmen er ikke interesseret i at referere til konkrete historiske begivenheder, den kræver ikke tilskuerens forkundskaber. Mellemteksterne er situationsangivelser, ikke kronologiske angivelser, filmen er tilfreds med at foregå »i hin tid«, dengang Amerika blev grundlagt og alt det store skete. Amerikansk film har ellers været mest optaget af den tid, hvor landet ekspanderede, ja, ret få film har handlingen henlagt til tiden før 1800. Ford har også kun denne ene gang behandlet uafhængighedskrigen, omend han i sine sidste år talte en del om et nyt projekt med dette emne. »Flammer over Mohawk« er ikke en western, hvis man afgrænser denne genre kronologisk til at omfatte film, hvis handling foregår mellem 1850-1860 og 1890-1900, men hvis man lader genren bestå af film, hvor handlingen udspilles på grænsen mellem kultur og natur, ja, så er det en ægte western. Den grænse gik i 1775 gennem Mohawk Valley.

Filmens handling er enkel: Gilbert Martin bliver viet til Magdalana i hendes fornemme hjem østpå, og sammen drager de til Deerfield i Mohawk Valley, hvor Gil har bygget

dem en hytte. Lana kan begynde en ny tilværelse som nybyggerkone. Lykken er kort, indianerne overfalder stedet, brænder hus og afgrøder af, og Lana aborterer under flugten. Berøvet alt må ægteparret tage arbejde på Mrs. McKlennans farm. Uafhængighedskrigen er brudt ud, og alle mænd må snart afsted for at slås mod englænderne. Gil er ikke med, da de andre vender tilbage, og Lana må selv ud at finde ham. Hun får den hårdt medtagne mand bragt hjem og kan fortælle ham, at hun atter venter et barn. Da barnet er født, synes deres tilværelse atter lys, men endnu en gang angriber indianerne dalen, og alle nybyggere må søge tilflugt i fort German Flat. Under belejringen lykkes det Gil at slippe gennem fjendens linier og bringe undsætning i yderste øjeblik.

KVINDE OG MAND

I John Fords film er familien samfundets bærende element, og »Flammer over Mohawk« åbner med et ritual, Gils og Lanas bryllup, hvor præsten beder Gud beskytte dem, når de nu drager ud i vildmarken. Ægteskabet er

Ægteskabet anskues som basis for nybyggercivilisationen – Henry Fonda og Claudette Colbert gør sig klar til at drage mod vest

basis for den civilisation, de skal føre videre mod vest. Scenen er smuk og usentimental, de højtidelige bibelord efterfølges af præstens »Nå, kys hende så!«. Det er Henry Fonda og Claudette Colbert, to af Hollywoods allermest sympatiske skuespillere, der spiller Gil og Lana. Gil og Lana er reelt hr. og fru Amerika, jævne, jordbundne mennesker, vi skal identificere os med, og som vi holder af fra filmens første scene. Ford havde allerede brugt Henry Fonda som »Young Mr. Lincoln«, og mange gange senere skulle Fonda komme til at inkarnere den gode og retsindige amerikaner, der må gå så meget ondt igennem. Det er imidlertid Lana, der er filmens centrale person, og Claudette Colbert har sjældent været sødere end i denne rolle.

Det er i hovedsagen fra kvindens synsvinkel, vi oplever filmens begivenheder. Den kulturelle omstillingsproces bliver mest smertefuld for Lana. Et sidste billede af hendes idylliske barndomshjem ledsages af et par strofer af »In an English Country Garden«. Hun og hendes mand lader kolonitiden bag sig, og hendes far ser efter de bortrejsende og siger

»Hver generation må selv skabe sig en tilværelse det ene eller det andet sted!« Afrejsen er sket i solskin, men da Lana ankommer til den fattige hytte, der skal være hendes fremtidige hjem, er det nat og tordenvej. Vejret bliver flere steder brugt til at understrege Lanas sindstilstand. Den første nat i vildmarken er hun ved at få kolde fødder, hun føler ikke, at hun vil kunne magte et nyt liv under så beskedne kår, og da indianeren Blue Back pludselig står i stuen, bryder hun sammen og skriger hysterisk. Allerede her fejler Andrew Sarris desværre filmen af bordet og erklærer (a.a. s. 89): »The film never recovers from Claudette Colbert's whining performance at the outset of her ordeal in the wilderness«. Vurderingen er uretfærdig. Da indianerne si-

en bakketop og med øjnene følger den nydannede og lidt disciplinerede troppestyrke bevæge sig gennem det smukke landskab. Omsider synker hun i knæ i græsset. Omvendt får vi kun et kort glimt af den ventende Lana, da hendes mand alene har sneget sig ud af det belejrede fort for at hente hjælp, men Claudette Colberts ængstelige ansigt bag den våde rude er måske filmens dejligste billede.

SAMFUNDET

»Nybyggerne samledes altid for at hjælpe tilflyttere med at rydde land«, oplyser en af filmens mellemtekster, og filmen er i et og alt en lovprisning af det menneskelige fællesskab. Den utilpassede outsider, som Ford senere

dens fornemste mission er at føde børn, og dette gælder i særlig grad i nybyggerksamfundet. Det er også en lejlighed, hvor kvinderne er i sving, mændene kan få lov at rende forvirrede rundt udenfor, og Gils lykke ved at blive far formår Henry Fonda at tolke på én gang morsomt og værdigt.

I begyndelsen af filmen siger Gil som svar på spørgsmålet, hvilket parti han tilhører, blot »The American party!«. For ham er friheden det dyrebareste, og i første omgang er han rædselsslagen ved tanken om at skulle tage arbejde for andre. Han bliver nødt til det, men må trods alt forhøre sig om den ny arbejdsgiver tilhører det rigtige parti. Den elskelige Mrs. McKlennan kan forsikre ham for, at alle på egnen er imod englænderne. Dette inde-

Lanas første møde med indianeren Blue Back

Lana og Gil på brandtomten

den har brændt hytten af, beser Gil og Lana brandtomten, som sneen er ved at lægge sig over. På jorden ligger et stykke af en porcelænstepotte, en af de ting, hun havde med fra sit hjem. Hun lader det ligge, og nu er det hende, der opmuntrer den fortvivlede ægtemand og erklærer, at de må se at finde noget arbejde som medhjælp på en gård. Hun er på vej til at blive en ægte pionerkvinde som enken Mrs. McKlennan, de kommer til at arbejde hos. Ikke flere hysteriske anfald.

I det daglige arbejde er mand og kvinde lige, men når krigen kommer, er det manden, der må drage ud at kæmpe. Ford har ofte skildret kvinderne, der står tilbage og iagttager de bortdragende mænd, stærkest vel i »Fort Apache«. I »Flammer over Mohawk« oplever vi en lang sekvens, hvor Lana står på

Nybyggerne drager ud for at forsvare deres land, mens kvinderne bliver tilbage

skulle interessere sig meget for i sine film, eller den stædige individualist, som er hovedperson i så mange konventionelle westerns, ham er der ikke plads til i Mohawk Valley. Så snart Gil og Lana aflægger deres første besøg i fortet, møder vi fællesskabets varme. Fortet hedder German Flat og kommandanten general Herkimer er af tysk afstamning; det unge Amerika blev skabt af mennesker mange steder fra. Det er da man er samlet for at hjælpe Gil og Lana med landbrugsarbejdet, indianerne går til angreb første gang. Anden gang sker det lige efter at vi har overværet nybyggerne feste og danse Allehelgensaften. Indianerne er vilde mennesker uden respekt for civilisationens udtryksformer.

Da Lana bringer et barn til verden, er det noget hele samfundet er interesseret i. Kvin-

bærer også, at ægteparrets ansættelse hos hende ikke vil blive noget herre-tjener forhold, noget sådant er uamerikansk. Amerikanerne vil passe deres gårde i fred, men hvis deres frihed trues, er alle rede til at gribe til våben. Vi hører general Herkimer kort forklare den nyetablerede hær, hvad den forventede krig drejer sig om: Englænderne ophidser indianerne mod farmerne, skønt disse ellers altid har behandlet indianerne fair. Skal farmerne i krig, vil det ske i nødværge!

For at det ikke skal være løgn, er fortets fæstningsværker sammenbygget med kirken. Kirken er det virkelige sociale samlingspunkt, den og resten af samfundslivet kan ikke adskilles. Pastor Rosenkranz indleder gudstjenesten med at påtale, at en af de unge piger ofte ses sammen med en soldat, som – hvad

der især bekymrer pastoren – er fra Massachussetts. Dernæst går han over til at opregne hvilke nye varer til moderate priser, købmanden har fået hjem, og endelig giver han så meddelelse om at krigen er brudt ud og en stor fjendtlig hær er på vej.

Arthur Shields' portræt af pastor Rosenkranz er en af filmens virkelige godbidder. Det er galt, når han kaldes Father Rosenkranz i visse creditsfortegnelser, der er intet katolsk ved denne calvinistiske prædikant, som også er i forreste række under kamphandlingerne. Han synes kun sjældent at være nået frem til Det ny Testamente under sin bibellæsning. Blandt de ængstelige mennesker, der er forsamlet under fortets belejring, løfter han sin malmfulde røst: »We call upon Thee, Jeho-

streger i det hele taget, at kombinationen præst og kriger er en hyppigt tilbagevendende person hos Ford.

Der er skrevet meget om John Ford og religionen, og der gøres tit opmærksom på at Ford er katolik. Det er han vel, men hans film er det ikke specielt, de er bare kristne i almindelighed. Ford tilhører en tid, der endnu ikke havde gjort religion til et problem. Kun da han filmatiserede Graham Greenes »Magten og Æren«, blev skildringen af præsterollen udtryk for et specifikt katolsk synspunkt. Filmen er da også en streng omgang at komme igennem, en af Fords dårligste. Da Bogdanovich (a.a. s. 107) spørger Ford, hvorfor den ateistiske dr. Cartwright ofrer sig for missionærerne i »Syv kvinder«, får han dette svar: »I

prøvet noget sådant før, og det mislykkes da også for ham, patienten dør. Det var trods alt bestemt, at generalen skulle ofres. Først »Syv kvinder«, Fords sidste film, finder på at sætte tro og videnskab op som modsætninger.

INDIANERNE

Indianerne repræsenterer de destruktive kræfter, det ordnede samfundslivs modpol. Rundt om den menneskelige civilisation ligger naturen truende og mørk. Indianerne er uhyggelige, bemalede væsner, der kommer frem af skoven ved nattetide, og filmens danske titel »Flammer over Mohawk« er velvalgt, thi ilden er et fremtrædende element i den, det element, indianerne anvender i deres de-

Arthur Shields som pastor Rosenkranz

vah, mighty Lord of Battles!» Fra brystværnet fyrer han løs på de fremstormende indianere og råber »Consume the heathens, Lord!«, og meddelelsen om at krudtet er ved at slippe op lader han straks gå videre opad. McBride og Wilmington (a.a. s. 120 og 202) kan ikke lide ham, men må huske galt når de påstår, at han »later collapses in horror when he is forced actually to kill a man«. Præsten skyder en hvid mand, der er faldet i hænderne på indianerne og udsættes for deres grusomme tortur. Efter kampen sidder han tankefuld og siger »I killed a man!« Det må være legalt at reflektere over sin ret til at spille Vorherre, når man blot venter til de vilde indianere er drevet bort. Mc Bride og Wilmington har ellers ikke noget imod, at den katolske præst i »Den tavse Mand« er medlem af IRA, og under-

think that's a rather naive question, Peter. She was a doctor – her object in life was to save people. She was a woman who had no religion, but she got in with this bunch of kooks and started acting like a human being«. Således hører religionen altså med til det at være »a human being«. Vi bemærker også Fords høje vurdering af lægens gerning. Lægevidenskaben er civilisationens våben mod en rå og vilkårlig natur, og gang på gang optræder der i Fords film læger, der må udføre deres gerning under vanskelige ydre forhold, f.eks. som feltkirurger. Lægen i German Flat er den lidt studse dr. Petry, der i virkeligheden har et hjerte af guld, men da man vender hjem fra slaget med den hårdt sårede general Herkimer, er det en yngre læge der skal forsøge at amputere generalens ben. Han har ikke

Miraklet – et barn er kommet til verden

John Carradine som Caldwell repræsenterer selve det onde

struktive virksomhed. På deres primitive stade har de knap nok lært at tæmme den. Det virker stærkt, da nybyggerne har måttet søge tilflugt i fortet og nu oppe fra brystværnet i skumringen ser det ene ildskær efter det andet flamme op i horisonten. »There goes my place!«, meddeler en af dem lakonisk. Vi har allerede oplevet, hvorledes ilden i løbet af et øjeblik kunne ødelægge først alt, hvad Gil og Lana havde bygget op, siden også Mrs. McKlennans hele ejendom.

Det er dog meget vigtigt at bemærke, hvorledes Ford allerede i denne film klart udpeger hvide mennesker som ondernes egentlige ophavsmænd. Da de nyligte i fortællingens begyndelse er taget ind på en kro på deres vej vestpå, træffer de Mr. Caldwell. Medens Gil og Lana hygger sig ved aftensmåltidet sam-

men med værten, der straks kan se de er nygifte, sidder Caldwell henne i den mørke krog og skuler, og da han senere går hen og præsenterer sig, er det for at aflevere en skjult trussel. Det er måske ikke nogen god idé at rejse vestpå. Og Caldwell ved besked, for han er britisk agent og den virkelige organisator bag indianernes overfald på nybyggerne. I John Carradines magre skikkelse er han den fuldendte skurk, endog med klap for øjet. Vi får aldrig noget at vide om motiverne til hans handlinger, han repræsenterer simpelthen det onde. Når indianerne angriber, opfanger vi altid et glimt af Caldwell inde i skovbrynet. Han bruger endog en signalflojte, som var det et kobbel hunde han slap løs. I de store kampscener i filmens sidste del er der

personen så kortfattet. Da han første gang kommer for at sige goddag, oplever Lana ham godt nok som et iskoldt pust af vild og rå natur ind i hendes stue, men manden kan berolige hende med, at det jo bare er Blue Back, og denne præsenterer sig med ordene »Good Christian, Halleluja!«. Indianeren behøver ikke at være en vild, kristendommen kan vinde ham for civilisationen. Det kristne menneske har en etisk forpligtelse til at omskabe natur til kultur, (uden at det selvfølgelig er noget man går rundt og grubler dybt over i Fords film). Blue Back er blevet en del af de hvides samfund, og det er f.eks. ham der slår alarm, da indianerne angriber første gang. Han har beholdt sin værdighed, ingen skal bede ham om at tage hatten af i kirken. Efter den sidste

på slagmarken. Den ægte lede ved krig møder vi i alle Fords film. Da generalens lig bæres ud lyder de dumpe trommehvirvler, men de overdøves af pastor Rosenkranz' stemme: »Jeg er livet og opstandelsen, siger Herren. Den som tror på mig skal have evigt liv!« Og det er sandt, for umiddelbart efter denne scene følger den smukke skildring af hvorledes Gils og Lanas barn kommer til verden. De gamle må dø for de unge.

Mrs. McKlennan dør også, gennemboret af en pil. Forinden har vi set hende blive overfaldet af indianere i sit hjem. Det er for J.A. Place filmens stærkeste scene. Hun beskriver den således (a.a. s. 44): »The old woman, through the force of her rightness, her absolute certainty that they are Savage and she is

Indianerne jager Gil, da denne skal skaffe hjælp

regulære britiske tropper blandt indianerne, men Caldwell holder sig i baggrunden.

Om Fords skildring af indianere hedder det hos John Baxter (a.a. s. 83): »Ford retains a fear and distrust of savages, rejecting the nineteenth century Rousseau-influenced admiration of simple innocence that characterises American literary attitudes, preferring a prejudice based, one might suppose, on a devout Christian's terror of the alien and implacable Other to whom his beliefs have no value«. Denne karakteristisk er nogenlunde dækkende for Fords tidlige film, men i »Flammer over Mohawk« er allerede indianeren Blue Back med til at komplicere sagen. Baxter taler om Blue Back som »a Frankenstein figure who materialises at the height of a thunderstorm«, men det er simpelthen forkert at karakterisere

kamp træder han op på prædikestolen iført Cawdwells sorte klap for øjet; Blue Back har dræbt den mand, der har fordærvet og misbrugt hans racefæller. Medens Caldwell gerne ville hælde spiritus på indianerne, har han ikke turdet betro dem ildvåben. Blue Back derimod har filmen igennem båret rundt på sit gevær, han har lært ansvarligt at administrere den hvide mands teknik.

OFRE OG SEJR

Kampen for frihed og uafhængighed koster nybyggersamfundet vældige ofre. I grænselandet kommer fødsel og død til at fremtræde langt mere markant end andetsteds. General Herkimer er det første offer. Han dør under frygtelige smerter og fortæller i sine sidste timer om den krigens gru, han lige har oplevet

Civilized, forces them to carry her bed downstairs. The bed is the symbol of her life with her husband. It stands for her civilization, against which their savagery has no chance, even though they are two strong Indians and she is one old woman. She dies shortly afterward, through an accident with no real reason or rationale except that her bed and her home are gone, and she has no strength without them«. Analysen er rammende, blot skal det fremhæves, at scenen med Mrs. McKlennan, der sidder i sin seng og skælder indianerne ud, medens de er ved at sætte ild til hendes bohøve, også er ægte fords humor. Edna May Olivers imponerende fremstilling af Mrs. McKlennan hører til filmens væsentlige kvaliteter.

Det tredje offer bliver gamle Joe Boleo. Han

er den første, der forsøger at slippe ud af det belejrede fort for at skaffe hjælp, men indianerne får fat i ham, og anbragt på en høvogn i korsfæstet stilling (!) ruller de ham hen foran fæstningsværkerne. Oppe fra brystværnet søger man med skud at holde de indianere væk, som skal stikke ild til høet. Det er en rystende scene, da ilden endelig får fat og Joes sindssygt grinende ansigt pludselig oplyses.

Pastor Rosenkranz dræber ham med et velrettet skud.

Nu må Gil Martin så afsted, og selvom vi godt ved det vil lykkes ham at slippe igennem til nabofortet, bliver det en af de meget spændende sekvenser i filmen. Forfulgt af først mange, siden blot to eller tre rødhuder, løber

han natten igennem. Vi er på et tidspunkt i Amerikas historie, hvor man endnu ikke er steget til hest. Efterhånden som sekvensen trækker ud, forstår vi, at dette er noget mere end blot Henry Fonda, der løber fra nogle indianere. I vore dage kunne man have tænkt sig scenen filmet i slow motion. Da solens første stråler bryder frem, kan indianerne ikke klare den længere, den sidste forfølger synker sammen, arrigt knyttende sine hænder mod dagslyset. Mørkets magter synker i jorden ved solopgang. Gils heldedåd – han har ikke optrådt som speciel helt tidligere – er den hvide kristne civilisations sejr over vildmarken! »It was the longest movie of my life« sage Jane Fonda, da hun fortalte om hvorledes hun og broderen Peter som børn i ånde-

nem hele filmen har været økonomisk, tillader også kun nogle få toner af »Yankee Doodle Dandy« her.

Fra billeder af kampen, der ebber ud, klippes der til billeder af fortets beboere i fuld gang med at genopbygge husene. Krigen er forbi, og over det klokkekårn, hvis klokke både har været kirkeklokke og stormklokke, hejser man den nye nations flag med tretten stjerner og tretten striber. »Det er da ellers et meget pænt flag!« siger Lana til sin mand. Filmen bruger ikke store ord, det er billederne der er store! Kameraet glider fra Lana og Gil til Mrs. McKlennans sorte tjenestepige, der ser op mod flaget, og videre til Blue Back, der hæver hånden til hilsen. Flaget hilses af repræsentanter for de indvandrede, de indfødte og de indfødte amerikanere, de tre grupper, som i det nye frihedens land skal være lige. Men filmen slutter ikke med flaget, den slutter med en opfordring til at gå tilbage til arbejdet. »Der bliver en bunke at tage fat på!« lyder Henry Fondas sidste replik. Et jævnt og muntert, virksomt liv på jord venter ham.

FILMEN I DAG

Ovenstående har været et forsøg på at se filmen på dens egne præmisser, men det er naturligvis udtryksformen, ikke ideologien, der gør »Flammer over Mohawk« til en god film. Fords syn på kvinden har uægtelig ikke taget højde for vore dages kønsrolledebat. Hans fremstilling af indianerne, også Blue Back, der jo alligevel er lidt komisk, kan ikke accepteres i dag, hvor alle ved, det ikke er pænt at råbe »beskidte, maledede hedninger!« efter folk, der tilhører etniske minoriteter. Som bekendt blev Ford klogere i sit syn på indianerne som årene gik, og i »Cheyenne Autumn« fra 1964 var han næsten nået til det rigtige synspunkt, det som vi andre har (?).

Man må håbe, at der fortsat er mennesker, der forstår at skelne mellem på den ene side den amerikanske myte og på den anden side John Fords kunstneriske behandling af den. Tit er det ikke et spørgsmål om evne, men om vilje.

FLAMMER OVER MOHAWK

Drums Along the Mohawk. USA 1939. **Dist/P-selskab:** 20th Century-Fox. **P:** Darryl F. Zanuck. **As-P:** Raymond Griffith. **Instr:** John Ford. **Instr-ass:** Ed O'Fearn. **Manus:** Lamar Trotti, Sonya Levien. **Efter:** roman af Walter D. Edmonds (1936). **Foto:** Bert Glennon, Ray Rennahan. **Farve:** Technicolor. **Farve-kons:** Natalie Kalmus, Henri Jaffa. **Klip:** Robert Simpson. **Ark:** Richard Day, Mark Lee Kirk. **Dekor:** Thomas Little. **Kost:** Gwen Wakeling. **Musik:** Alfred Newman. **Tone:** Clayton Ward, Roger Heman. **Medv:** Claudette Colbert (Magdalena Martin), Henry Fonda (Gilbert Martin), Edna May Oliver (Mrs. McKlennan), Eddie Collins (Christian Reall), Elizabeth Jones (Mrs. Reall), Dorris Bowdon (Mary Reall), John Carradine (Caldwell), Arthur Aylsworth (George Weaver), Jessie Ralph (Mrs. Weaver), Robert Lowery (John Weaver), Arthur Shields (Pastor Rosenkranz), Roger Imhof (General Nicolas Herkimer), Francis Ford (Joe Boleo), Ward Bond (Adam Hartman), Russell Simpson (Dr. Petry), Spencer Charters (Fisk), Paul McVey (Kaptajn Mark Demouth), Kay Linaker (Mrs. Demouth), Beulah Hall Jones (Daisy), Edwin Maxwell (Daniel Gross), Robert Greig (Mr. Borst), Clara Blandick (Mrs. Borst), Chief Big Tree (Chief Blue Back), Si Jenks (Jacobs), Jack Pennick (Amos), Charles Tannen (Robert Johnson), Lionel Pape (General), Clarence Wilson (Kasserer), Mae Marsh, Tom Tyler. **Længde:** 103 min., 2845 m. **Censur:** Rød. **Udl:** Fox. **Prem:** 15.4.40 – Scala Bio. **Re-prem:** 23.8.68 – Carlton, dist. af MGM, nu med grøn censur.

Øverst: Nybyggerne forbereder sig på krigen; t.h.: Præsten deltager aktivt i forsvaret; nederst: Sejren er vundet og Blue Back bestiger prædikestolen med Caldwell's øjeklap og skalp

løs spænding fulgte deres far på lærredet.

Vi ser ikke fra fortet hjælpen dukke op i det fjerne. Derimod er kameraet med de tropper, der kommer til undsætning. Fra bakkedragene ser vi fortet på afstand, lille og ubeskyttet ligger det, omringet af de vilde, der ved at sprænge porten. Beskyttelse af civilisationen, det er troppernes opgave, militæret er ikke et formål i sig selv. Musikanvendelsen, der gen-